Region Stockholm

26

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi (S) om vården under sommaren 2019

HSN 2019-0808

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Chefläkarenheten
Johan Bratt

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-29

HSN 2019-0808

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi (S) om vården under sommaren 2019

Ärendebeskrivning
I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden ställer Talla Alkurdi (S) frågor om hur Region Stockholm planerar för att åstadkomma en tillgänglig och patientsäker vård under sommaren 2019.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Talla Alkurdi (S)

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
I skrivelsen framförs oro över hur vårdsituationen kommer att bli under sommaren 2019 i synnerhet utifrån erfarenheterna från föregående sommar med tuffa förhållanden. Med utgångspunkt från det och med hänvisning till problematiken med vårdens kompetensförsörjning, brist på disponibla vårdplatser och sviktande operationskapacitet ställs följande frågor:

- Hur går arbetet med planeringen av vården under sommaren 2019?
- Vilka personalåtgärder görs för att kunna bemanna vården under sommaren?
- Vad finns för beredskap om operationsköerna börjar växa igen?

Överväganden
Förvaltningen anser att de utmaningar som beskrivs i skrivelsen är angelägna och att viktiga frågor lyfts. Nedan följer förvaltningens bedömning och svar.

Generell planering inför sommaren 2019
Förberedelserna för sommaren 2019 påbörjades i början av året i samband med utvärdering av situationen från förra sommaren och med erfarenhet från jul- och nyårshelgen. Planering i av sommaråtgärder sker på alla plan hos Region Stockholms vårdgivare och förvaltningar. Varje vårdgivare ansvarar för sin egen planering i enlighet med uppdraget som innebär att erbjuda samma goda vård med hög patientsäkerhet året om.

För samordningen inför sommaren ansvarar som tidigare chefläkare Region Stockholm samt hälso- och sjukvårdsförvaltningens chefläkare. Samordningen sker tillsammans med regionens chefläkargrupp genom att de regelbundna möten som anordnas under hela året förtätas inför samt under sommaren. Sammantaget kräver sommaren mer frekvent samverkan för ett effektivt användande av de gemensamma resurserna.

I vården råder inom flera yrkeskategorier ett generellt problem att rekrytera personal, i synnerhet gäller det sjuksköterskor. Dagens högt specialiserade vård medför att medarbetare med specialistkompetens är svår att ersätta. Detta påverkar särskilt möjligheten till kompetensförsörjning vid akutsjukhusen. Åtgärder för att få fler öppna vårdplatser är ett prioriterat och kontinuerligt arbete hos alla vårdgivare. För att det ska realiseras krävs nya arbetssätt och att bemanningen i vården är framgångsrik.

Sommaren innebär en särskild utmaning när patienter med både akut och kronisk sjukdom ska få den vård som är nödvändig samtidigt som vårdens medarbetare ska få sin ledighet. Inom många områden kan den akuta vården prioriteras före den planerade. I viss mån minskar besöken när fler stockholmare vistas utanför Region Stockholm, men samtidigt sker en tillströmning av sommargäster i flera delar av regionen.

Specifika planerade åtgärder under sommaren 2019
Nedan redovisas specifika planerade åtgärder av olika karaktär som bedöms stärka möjligheterna till en patientsäker vård. Vissa av åtgärderna

har vuxit fram under åren och andra är nya för 2019 med utgångspunkt från erfarenheter från föregående sommar och senaste jul- och nyårshelg. Den planering nedan som gäller specifikt för bemanning avser verksamheter i egen regi.

- Veckovisa, eller oftare vid behov, samverkansmöten med regionens chefläkargrupp under ledning av chefläkare Region Stockholm samt samverkan med Region Stockholms centrala HR-funktion.

- Regelbundna möten i direktöresgruppen i Region Stockholm innan sommaren samt planering för att vid behov även kunna ha akuta möten.

- Prioritering för att totalt sett få fler disponibla vårdplatser i akutsjukvården jämfört med sommaren 2018. För 2019 har akutsjukhusen fått justerade omställningsavtal som innebär höjd ersättning och även möjlighet till ”bonus” när mer vård utförs.

- Karolinska Universitetssjukhuset prioriterar sitt ensamuppdrag, särskilt med inriktning på cancer- och barnsjukvården. Sjukhuset avstår den planerade kirurgi som kan vänta utan medicinsk risk och prioriterar till exempel canceroperationer och hjärtoperationer.

- Flera av akutsjukhusen inför dagvårdsavdelning som alternativ till slutenvård eller till att vänta på akutmottagningen för många patienter. Dit kan patienter, som bedömts av läkare på akuten eller av husläkare, komma för fortsatt utredning under ett dygn.

- Planering med jämn fördelning av förlossningar mellan förlossningsenheterna för att använda all kapacitet sker inom ramen för arbetet med förlossningsplanen. Regelbundna möten, som leds av förvaltningen, med samtliga verksamhetschefer inom förlossning och neonatalvård.

- Bemanning inom 24/7 verksamheterna prioriteras alltid. Planerad vård dras ned inom såväl öppen som sluten vård och läggs utanför den mest intensiva semesterperioden. Personal inom öppenvård som har slutenvårdskompetens flyttas om möjligt till slutenvården. Planering för att möjliggöra återbesök för patienter i öppenvård istället för inläggning.

- Åtgärder sker kontinuerligt med att främja arbetsväxling. Att med bibehållen medicinsk säkerhet ta in personal som avlastar vårdpersonal med enklare uppgifter så som rengöring av sängar och köksuppgifter. Kompletterande kompetenser anställs till exempel farmaceuter och receptarier. Utbildning för att undersköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter ska kunna få delegering att utföra en del uppgifter som idag utförs av sjuksköterska. Underläkare anställs på vikariat och medicine studerande tas in på semestervikariat. Läkarstudenter rekryteras för att utföra undersköterskeuppgifter och, när lagstiftningen tillåter samt kompetensen är tillräcklig, även sjuksköterskeuppgifter. Administrativ personal med vårdutbildning som bedöms kunna arbeta i vården bör i görligaste mån göra det.

- Planering för att anställa sommarvikarier påbörjas runt årsskiftet. Uppmaning att anmäla föräldraledighet redan i samband med önskemål om semester. Öka arbetstid för timanställda samt anlita tidigare anställda som idag är pensionärer.

- Satsning och planering för att ha erfarna chefer på plats under sommaren samt att tillförordnade verksamhetschefer är utsedda utefter verksamhetens behov.

- Riktade åtgärder, enligt regiongemensamma riktlinjer, som ger möjlighet att använda så kallad extrapassersättning och samt flytt av semesterveckor.

- Prioritering för hur bemanningscenter (BMC) som finns vid akutsjukhusen ska använda resurserna. Dessa BMC sköter även den externa bemanningen som avropas bemanningsföretag.

- Kurser och utbildningar ligger alltid utanför semesterperioden. Under sommaren förekommer endast introduktionsutbildningar.

- Verksamheterna har kontinuerlig kontakt med högskolorna, deltar på arbetsmarknadsdagar, erbjuder studenter jobb under sommaren, informerar aktivt under verksamhetsförlag utbildning om möjlighet till arbetstillfällen.

- Förvaltningen ber vårdvalsvårdgivare inom somatisk specialistvård att redogöra för om de planerar sommarstängning av mottagningen och i förkommande fall hur de tillser samverkan med, och hänvisning till, annan mottagning. Förvaltningen gör en bedömning per vårdvalsområde och vid behov vidtas åtgärder för att säkerställa tillgänglighet.

- De över 200 husläkarmottagningarna har öppet som vanligt och de elva husläkarjourerna på kvällar och helger.

- Närakuterna har öppet sju dagar i veckan för patienter som behöver en snabb bedömning och behandling. Samtliga närakuter har tillgång till medicinsk service under hela öppethållandet, klockan 8–22 (ultraljud finns klockan 8–17 vardagar). Även mindre barn blir omhändertagna på närakuterna eftersom det inte finns någon åldersgräns.

- Förenklade kontaktvägar och rutiner för specialistkonsultationer från akutsjukhusen för vårdpersonal vid närakuter.

- Möjligheter till extra geriatrikplatser vid specialiserad palliativ slutenvård.

- Avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) har i det närmaste full kapacitet under sommaren. Fler patienter än tidigare år vårdas nu inom ASIH.

- Möjligheter till extra vårdplatser efter vård vid akutsjukhus hos vårdgivare som bedriver specialiserad rehabilitering.

- Möjligheter att beställa ytterligare slutenvårdsplatser av vårdgivare som under övriga året erbjuder planerad vård.

- Möten inför sommaren med funktioner på ledningsnivå från kommunal vård, husläkarmottagningar och akutsjukhus om samverkan kring de gemensamma patienterna (Norra Länet, Stockholms Stad/Ekerö, Södra Länet).

- Brev inför sommaren från hälso- och sjukvårdsdirektören till kommunföreträdare att prioritera snabb hemtagning av medicinskt färdigbehandlade patienter från akutsjukhus och geriatriska

enheter.

- Direktstyrning av ambulanspatienter som sker idag för ett 30-tal lämpliga diagnoser kommer att utvidgas med barndiagnoser.

- Insatser för att ambulanspatienter i större utsträckning transporteras till rätt akutsjukhus utifrån mantalsskrivning för att ge kortare vårdtider på akutsjukhusen.

- Tre extra ambulanser och två helikoptrar i drift hela dygnet under midsommarafton.

- Åtta permanenta transportambulanser. Extra utomlänskapacitet finns under sommaren.

- Prehospital läkarorganisation med prehospital bakjour på prioriterings- och dirigeringstjänsten, tre akutläkarbilar, varav en dygnet runt, tre jourläkarbilar vardagar 17–08 och dygnet runt helger. Midsommaraftons natt två akutläkarbilar i tjänst.

- Sommarhelikopter, 15 maj-15 september.

- 1177 Vårdguiden på telefon är första linjens digitala vård och alltid tillgänglig 24/7. Samtalen besvaras av legitimerade sjuksköterskor som också avlastar akutsjukhusen från inkommande samtal via en ombudsfunktion.

- Hänvisningsstödet är utvecklat för att bedömning och hänvisning till vårdformer ska vara patientsäker, tydlig och enhetlig i prioriterings- och dirigeringstjänsten samt 1177 Vårdguidens telefonrådgivning.

- Förstärkta kommunikations- och informationsinsatser i kollektivtrafiken och i digitala kanaler som tydligt uppmuntrar invånare att vända sig till 1177 Vårdguiden på telefon för medicinsk rådgivning samt hänvisning till lämpligaste vårdform. Förstärkta kommunikationsinsatser till vårdgivare som syftar till att underlätta samarbete och säkra övergångar för patienter mellan olika vårdformer.

- Särskilda sidor på webbarna, 1177.se och Vårdgivarguiden, samt vägledningsinlägg på Facebook planeras inför sommaren. Även tätare utskick med vårdgivarinformation.

- Förstärkt bemanning på 1177 Vårdguiden på telefon för att bemöta ökad efterfrågan med anledning av kommunikationsinsatser.

- Samverkan med beslutsfattare för att anpassa kommunikationen utifrån läge och behov.

- Förvaltningen har fortlöpande, även under sommaren, veckovisa interna beredningsmöten för att följa förändrade patientflöden och skeenden, i realtid och på systemnivå, i hälso- och sjukvårdsstrukturen.

- Förvaltningen samordnar en region-övergripande genomförandegrupp för att tillse patientsäker och tillräcklig operationskapacitet i länet under hösten 2019 då flera nya och ombyggda operationssalar ska driftsättas. Denna samordning med olika aktiviteter som pågår innebär att det inför sommar kommer att finnas en bättre översikt av kapaciteten i regionen.

- Möjlighet till överenskommelse om ytterligare operationskapacitet med tillhörande slutenvård med vårdgivare av vårdgivare som under övriga året erbjuder planerad vård.

- Förbereda och samordna, tillsammans med tjänsteman i beredskap, regionen inför en eventuell sommar med hög luftfuktighet och extremvärme.

- Regelbunden rapportering av läget till vårdgivare, förtroendevalda och media.

Den enskilt viktigaste åtgärden inför sommaren är att säkra att fler medarbetare finns i den akuta dygnetrunt vården så att fler vårdplatser kan vara disponibla. Den högsta prioriteten är på de svårast sjuka och skadade samt på de kroniskt sjuka som riskerar att försämras. Ett särskilt fokus ligger på en sammanhållen vård för äldre.

Även om varje vårdgivare har det yttersta ansvaret att planera sin vård så har den gemensamma samordningen stärkts inom Region Stockholm. Lärdomar har dragits från samordning som förvaltningen ansvarat för så som i implementering av den nya strukturen för akut omhändertagande. De ansträngda förhållandena inom vården under den långvariga värmen förra sommaren har också visat på framgångar av förstärkt samordning tillsammans med centrala förvaltningar och vårdgivare.

Den samlade bedömningen är att även denna sommar kommer läget i vården att vara ansträngt. Det finns dock faktorer som ger en bättre situation i år. Den nya strukturen för akut omhändertagande är etablerad och verksamheterna i det nya Karolinska Universitetssjukhuset Solna är inflyttade. Vidare är prioriteringar för beredskap att tillgängliggöra operationskapacitet inom regionen högre och tillgång till medicinsk service vid närakuter utökad jämfört med förra sommaren. Det krävs under hand en noggrann bevakning och beredskap för extra åtgärder.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Johan Bratt
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Björn Eriksson, 2019-05-29

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

SKRIVELSE
2019-03-26

Skrivelse om vården under sommaren 2019

Förra sommaren blev en tuff sommar för patienter och personal i sjukvården med anledning av den höga värmen. Många operationer flyttades fram eller ställdes in till följd av värmen och den höga luftfuktigheten. Under denna period samarbetade sjukhusen för att lösa operationskapaciteten och det pågick ett intensivt arbete för att hantera problem med fukt. För att kompensera sjukhusens extra insatser i samband med den ansträngda sommarsituationen fördelades 91 miljoner kronor mellan akutsjukhusen.

Sommaren 2017 så var det tjugo akut sjuka cancerpatienter som opererades för sent, då Karolinska universitetssjukhuset hade personalbrist. Minst fyra av dessa cancerpatienter har nu avlidit, en av dem var 79-årige Bertil Gustafsson som kontaktade Dagens Nyheter i förhoppning om att få till en förändring på vad han kallade ett systemfel.

Nu börjar planeringen för sommaren 2019 i vården. Tyvärr så talar mycket för att situationen inte kommer förbättras i år, tvärtom så har kapaciteten på länets sjukhus snarare försämrats. Det är fortsatt över 600 vårdplatser stängda på länets akutsjukhus. DN har rapporterat om långa operationsköer för barn på Nya Karolinska. Vårdplatsbrist och problem med sterilcentralen drabbar barnsjukvården extra hårt. Beläggningsgraden på sjukhusen är i dagsläget närmare 105 procent, det bådar inte gott för kommande sommar.

Vi socialdemokrater är mycket oroade över hur situationen ska bli under sommaren. Personalen larmar om att krisen i Stockholms sjukvård har blivit permanent.

Med anledning av ovanstående vill vi ställa följande frågor:

- Hur går arbetet med planeringen av vården under sommaren 2019?
- Vilka personalåtgärder görs för att kunna bemanna vården under sommaren?
- Vad finns det för beredskap om operationsköerna börjar växa igen?

Talla Alkurdi (S)